

רְבִי אֶבְהוּ, זֶר' חֲיִיא, זֶר' נָתַן, הֵוּז אֲזִילי בְּאִזְרָחָא,
 אָמַר רְבִי נָתַן, לֹא תִהְיֶהוּן עַל אֲלִין מְאִרְיָהוּן
 דְּמִתְנִיתָא, דְּגִזְרַת פּוּמְהוּן בְּגִזְרַת מְלָאכִין קְדִישִׁין.
 וְאַנָּא דְּכִירְנָא מַה דְּאָמְרוּ, דְּהָא שְׂמַשָּׁא אֲתֵאֲצֵל
 נְהִירוּתֵיהּ מִזִּינָא דְּאֶסְפְּקִלְרִיָּא דְּלְעִילָא, וְהָא
 נְהִירוּתָא לָא דִּילֵיהּ הוּא. מִשְׁמַע דְּכְתִיב יְהִי
 מְאֹרֹת הַזֶּה לֵיהּ לְמִימָר יְהִי אֲזֹרֹת, מְאִי מְאֲזֹרֹת.
 אָמַר רְבִי זִירָא, מִן אֲזֹרֹת. מ' תּוֹסַפֶּת, לְשִׁמְשָׁא.
 פְּלוּמַר, מִן אֲזֹרֹת, וְתִיבוּתָא הוּא אֲזֹרֹת.

אָמַר רְבִי חֲיִיא, אַל תִּתְמָה עָלֶיךָ, דְּהָא תוֹרָה
 אֲתֵאֲצֵל מִחֲכֻמָּתָא דְּלְעִילָא, וְשְׂמִיָּא אֲתֵאֲצֵל
 מִתְּהוּא רְקִיעָא עֵילָאָה דְּעַל רִישׁ חִיזְתָּא, וְכִהָא
 גְּזוּנָא, בְּדַ תְּסַתְּכַל, כָּל מַה דְּלְעִילָא וְתֵתָא,
 אֲתֵאֲצֵלוּ דָּא מִן דָּא, וְדָא מִן דָּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיד
 הוּא עַל כֻּלָּא. וּמִן פּוּרְסֵי יְקָרִיָּה שְׂרִיָּאן לְאֲתֵאֲצֵלָא

לשון הקודש

אורות, מה זה מארות? אמר רבי זירא,
 מן אורות, מ' תוספת לשמש, פלומר מן
 אורות, והתבנה היא אורות.

אמר רבי חייא, אל תתמה עליו, שהרי
 התורה נאצלה מן החכמה שלמעלה,
 והשמים נאצלו מאותו הרקיע העליון
 שעל ראש החיות, וכמו זה, בשתסתכל,
 כל מה שלמעלה ולמטה נאצלו זה מזה

רבי אבהו ורבי חייא ורבי נתן היו
 הולכים בדרך. אמר רבי נתן, לא
 תהיתם על בעלי המשנה הללו, שגזרת
 פיהם בגזרת מלאכים קדושים? ואני
 זכרתי מה שאמרו, שהרי השמש נאצל
 אורו מזיו האספקלריה שלמעלה,
 והאורה הזו אינה שלו. משמע שכתוב
 (בראשית א) יהי מארת, הנה לומר לומר יהי

דָּא מִן דָּא, וְכוּרְסֵי יִקְרָא מִנִּיהּ, וְכִלְהוּ כְּלָא חֲשִׁיבִין
 לְקַבְּלִיהּ. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (דניאל ד לב) וְכָל דִּי יִירֵי
 אֲרַעָא כְּלָא חֲשִׁיבִין.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, לָא תִקְשִׁי לָךְ הָאֵי, דְהָא רִישָׁא
 מִינָן בְּהַבְדִּיל, שְׂרֵי בְּקַדְמִיתָא לְמִילְעָא
 בְּאַזְרִייתָא לְתוֹרְגְמָנָא, וְתוֹרְגְמָנָא (דף כ ע"א) לְדַסְמוּכֵי
 לִיָּהּ, וְדַסְמוּכֵי לִיָּהּ, לְדַסְמוּכֵי לִיָּהּ. אֲשֶׁתְּכַח, דְכַד
 מִסְתֵּיִם שְׁמַעְתָּא, דְכִלְהוּ תְלִיִין מִן רִישָׁא. וְכַהֲאֵי
 גִּוּוּנָא תִשְׁבַּח לְעֵילָא, וְלְכִלְהוּ עַלְמִין.

וְאָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, מִשָּׁה, אֲתַאֲצֵל מִזִּיּוּא עֵילָאָה.
 יְהוֹשֻׁעַ, אִיתַאֲצֵל מִמִּשָּׁה. זְקֵנִים, אֲתַאֲצֵלוּ
 מִיְהוֹשֻׁעַ. נְבִיאִים, אֲתַאֲצֵלוּ מִזְקֵנִים. נְשִׂאִים וְרִישָׁא
 דְעַמָּא, אֲתַאֲצֵלוּ מִנְּבִיאִים. וְכִלְהוּ דָּא מִן דָּא.

עַד דְּהוּוּ אֲזִילִי, פְּגַעוּ בֵּיהּ בְּר' אֶלְעָזָר, אָמְרוּ הָא

לשון הקודש

לְסַמוּכִים לוּ. נִמְצָא, שְׂכַאֲשֶׁר מִסְתֵּיִם
 הַשְּׁעוּר, שְׂכַלְמֵ תְלוּיִים מִן הָרֵאשׁ. וְכַמוּ
 זֶה תִמְצָא לְמַעְלָה וְלְכַל הָעוֹלָמוֹת.
 וְאָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, מִשָּׁה נִאֲצֵל מִהַזִּי
 הָעֵלְיוֹן, יְהוֹשֻׁעַ נִאֲצֵל מִמִּשָּׁה, הַזְקֵנִים
 נִאֲצֵלוּ מִיְהוֹשֻׁעַ, הַנְּבִיאִים נִאֲצֵלוּ מִן
 הַזְקֵנִים, הַנְּשִׂאִים וְרֵאשֵׁי הָעַם נִאֲצֵלוּ מִן
 הַנְּבִיאִים, וְכַלְמֵ זֶה מִזֶּה.
 בְּעוֹד שְׁהִיּוּ הוֹלְכִים פְּגַשׁוּ אֶת רַבִּי

זֶה מִזֶּה, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַכֹּל,
 וּמִכְּפֵא כְבוֹדוֹ מִתְחִילִים לְהִיּוֹת נִאֲצֵלִים
 זֶה מִזֶּה, וְכַפֵּא הַכְּבוֹד מִמֶּנּוּ, וְכַלְמֵ פִּאִין
 חֲשׁוּבִים לְגַנְדוּ. זֶהוּ שְׂכַתּוּב (דניאל ד) וְכָל
 דִּי יִירֵי הָאָרֶץ כָּאֵלוּ לֹא חֲשׁוּבִים.
 אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, שְׁלֹא יְהִיֶה לָךְ זֶה קִשָּׁה,
 שְׁהִירֵי הָרֵאשׁ שְׁלַנּוּ לְהַבְדִּיל, מִתְחִיל
 בְּרֵאשׁוּנָה לְלַמֵּד אֶת הַתּוֹרָה לְתַרְגְּמוֹן,
 וְהַתְּרַגְּמוֹן לְסַמוּכִים לוּ, וְהַסְמוּכִים לוּ

חַד מֵאֵינֹן מְאִיר דְּמִתְיַבְתָּא אֲתָא. אֲמָרוּ לִיהּ, וְדַאי
דְּאֲמָרִיתוּ דְּשִׁמְשָׁא אֲתַאֲצֵל נְהִירוֹתֶיהּ מְזִינָא
דְּאֶסְפַּקְלָרְיָא דְלַעִילָא. אֲמַר, כֶּךָ הוּא.

פְּתַח וְאֲמַר, (שה"ש ד טו) מַעֲיָן גְּנִים בְּאֵר מִים תִּיִם
וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן. קוֹרְאָה מַעֲיָן, וְאַחַר כֶּךָ
בְּאֵר, וְאַחַר כֶּךָ נוֹזְלִים. בְּהָדָא פְּסוּקָא אֵית
לְאַסְתַּכְּלָא, דְּהָאִי מַעֲיָן אֲתַמְשִׁיךְ מִן בִּירָא. וּבִירָא
מִן נוֹזְלִים. וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן. לְמִינְדַע, דְּכֻלְהוּ
אֲתַאֲצֵלוּ דָּא מִן דָּא וְדָא מִן דָּא. כֶּךָ הוּא שִׁמְשָׁא,
לָאו נְהִירוֹתָא דִּילֵיהּ הוּא, אֶלְא אֲתַמְשִׁיךְ חַד חוּטָא
דְּזִינָא דְנְהִיר לְשִׁמְשָׁא.

דְּהָא תַּנּוּן בְּמִתְנִיתִין דִּילָן, אֹר שְׁבָרָא תְּקַדּוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּתַחֲלִילָהּ, אָדָם הִיא רֹזָא בּוּ
וְצוּפָה מִרְאשׁ הָעוֹלָם וְעַד סוּפּוֹ. תָּא תַּנּוּ,

לשון הקודש

הבאר, והבאר מן הנוזלים, והנוזלים מן
לבנון. לדעת שכלם נאצלו זה מזה וזה
מזה. כן הוא השמש, האור אינו שלו,
אלא נמשך חוט אחד של זיו שמאיר
לשמש.

שְׁתֵּרֵי שְׁנֵינּוּ בְּמִשְׁנַתְנּוּ, הָאֹר שְׁבָרָא
תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּתַחֲלִילָהּ, אָדָם הִיא
רֹזָא בּוּ וְצוּפָה מִרְאשׁ הָעוֹלָם וְעַד סוּפּוֹ.

אלעזר. אמרו, הנה אחד מבעלי המשנה
בא. אמרו לו: ודאי שאמרתם שהשמש
נאצל אורו מזיו האספקלריה שלמעלה?
אמר: כן הוא!

פְּתַח וְאֲמַר (שיר ד) מַעֲיָן גְּנִים בְּאֵר מִים
תִּיִם וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן. קוֹרְאָה מַעֲיָן,
וְאַחַר כֶּךָ בְּאֵר, וְאַחַר נוֹזְלִים. בְּפְסוּק תְּזַה
יֵשׁ לְהַתְּבַוְּנָן, שְׁתֵּרֵי הַמַּעֲיָן נִמְשָׁךְ מִן

נְהִירוֹתָא דְשִׁמְשָׁא, הוּא חַד מִשְׁתִּין אֶלְפִין וְשִׁבְעִין
 וְחַמֵּשׁ חוֹלְקִין, מִתְּהוּא נְהִירוֹתָא דְאַסְפַּקְלָרְיָא
 דִּתְהוּא נְהוֹרָא דְאַתְגְּנִיז. וְאַפִּילוּ בְּהַאי נְהִירוֹתָא
 דְשִׁמְשָׁא, לִית אִינִישׁ יָכִיל לְאַסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, כֹּל
 שְׁכֵן בְּתֵהוּא נְהוֹרָא.

וְהָא אָמְרִין, דְּאִינִישׁ יִסְתַּכֵּל בֵּיהּ מִרִישֵׁיהּ דְּעֵלְמָא
 וְעַד סִיפֵי עֵלְמָא. אָלָא הָכִי גִזְרֵנָא
 בְּמִתְנִיתָא דִּילָן, דְּבְתֵהוּא נְהִירוֹתָא, יָכִיל אִינִישׁ
 לְמַנְדַּע וּלְמַחֲזִי בְּנְהִירוֹ דְּחֻכְמָתָא, כֹּל מַה דִּתְהוּא,
 וְכֹל מַה דִּיתְהוּי, מִרִישֵׁיהּ דְּעֵלְמָא עַד סִיפֵי עֵלְמָא,
 וְתֵהוּא אֶתְגְּנִיז לְצַדִּיקִים לְעֵלְמָא דְאַתִּי. מַאי
 לְעֵלְמָא דְאַתִּי, כִּד תִּיפּוּק נְשִׁמְתָא קְדִישָׁא מִתְּהַאי
 עֵלְמָא, וְיִזִּיל בֵּיהּ לְעֵלְמָא דְאַתִּי.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב (שמות לד כח) וַיְהִי שָׁם עִם ה' אַרְבָּעִים
 יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לָחֵם לֹא אָכַל וּמַיִם לֹא

לשון הקודש

בַּא וְרָאָה, אֹר הַשֶּׁמֶשׁ הוּא אֶחָד מִשְׁשִׁים
 אֶלְפִים וְשִׁבְעִים וְחַמֵּשָׁה חֻלְקִים מֵאוֹתוֹ
 הָאֹר שֶׁל הָאֶסְפַּקְלָרְיָה שֶׁל הָאֹר הַהוּא
 שְׁנַנְנִין, וְאַפִּילוּ בְּאֹר הַשֶּׁמֶשׁ הַזֶּה אִין אִישׁ
 יָכִיל לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, כֹּל שְׁכֵן בְּאוֹתוֹ הָאֹר.
 וְחֲרִי אָמְרֵנּוּ, שְׂאִישׁ יִסְתַּכֵּל בּוֹ מֵרֵאשׁ
 הָעוֹלָם וְעַד סוּף הָעוֹלָם? אָלָא כִּד גִּזְרֵנּוּ
 בְּמִשְׁנֵה שְׁלָנּוּ, שְׂבָאוֹר הַהוּא יָכִיל הָאִישׁ

לְדַעַת וּלְרֵאוֹת אֶת אֹר הַחֻכְמָה, כֹּל מַה
 שֶׁהָיָה, וְכֹל מַה שֶׁיְהִיָּה, מֵרֵאשׁ הָעוֹלָם
 וְעַד סוּף הָעוֹלָם, וְתֵהוּא גִנְנִין לְצַדִּיקִים
 לְעוֹלָם הַבָּא. מַה זֶה לְעוֹלָם הַבָּא?
 בְּשִׁתְּצֵא הַנְּשִׁמָּה הַקְּדוּשָׁה מִן הָעוֹלָם הַזֶּה
 וְיִלָּךְ כּוֹ לְעוֹלָם הַבָּא.

בַּא וְרָאָה, כְּתוּב (שמות לד) וַיְהִי שָׁם עִם ה'
 אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה, לָחֵם לֹא

שָׁתָה. מֵאֵי טַעַמָא, מִשּׁוּם דְּאַתְהֵי מִתְהוּא זִינָא.
 וְאַף עַל גַּב דְּנַחֲתִית מִתַּפְּסָן, וְתִהוּא נְהוּרִיתָא לָא
 נַחֲתִית עִמִּיהָ, לָא הָווּ יְבָלִין לְאַסְתַּפְּלָא בְּאַנְפוּי
 דְּמִשָּׁה, מִמָּה דְּאַסְתַּפְּל בְּקַדְמוּתָא, כִּד תְּהוּ תַפְּסָן,
 וְאַשְׁתָּארוּ אַנְפוּהֵי נְהוּרִין כִּתְּהֵי שְׂמִישָׁא.

סְטִי רַבִּי אֶלְעָזָר לְאוּרְחִיָּה, וְאַיְנוּן אָזְלוּ אֲבַתְרִיָּה,
 לְאוּזְפִיָּה לְאוּרְחִיָּה, תְּלַת מִילִין. אָמְרוּ לְרַבִּי
 אֶלְעָזָר, זַכְּאִין אִתּוֹן מְאָרִי מִתְּנִיתָא, דְּבַתְרָא גַבִּי
 דְּמִשָּׁה הָוִיתוֹן, כִּד אֲתִיְהֵב אוּרְיִיתָא עַל יְדֵיהָ.
 אָזְלוּ רַבִּי חֵיָא וְרַבִּי נָתָן, וְרַבִּי אֶבְהוּ לָא כְּעָא
 לְאַתְפָּרְשָׁא מִנֵּיהָ, וְאַזְל עִמִּיהָ לְאוּרְחִיָּה.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר פּוּמִיָּה וְאָמַר, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
 יְהִי מְאֹרֶת. תָּא חֵזִי, עֶבֶד קוּדְשָׁא בְּרִיד
 הוּא תְּמַנְיֶסֶר רְקִיעֵין, דְּנַמְלִין לְמַטְלָנִיהוֹן, וְסַחְרִין

לשון הקודש

אָמְרוּ לְרַבִּי אֶלְעָזָר, אֲשֶׁרִיכֶם בְּעַלִּי
 הַיְשִׁיבָה, שְׂאֲחֵר גַּבּוּ שֶׁל מִשָּׁה הָיִיתֶם,
 כְּשֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה עַל יְדוֹ. הֲלָכּוּ רַבִּי חֵיָא
 וְרַבִּי נָתָן, וְרַבִּי אֶבְהוּ לֹא רָצָה לְהַפְרֵד
 מִמֶּנּוּ, וְהִלֵּךְ עִמּוֹ לְדַרְבּוֹ.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר אֵת פִּיּוֹ וְאָמַר, (בראשית א)
 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת. בֵּא וּרְאֵה,
 הַקּוּדֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֹשֶׂה שְׂמוּנָה עֶשֶׂר

אֲבָל וּמִים לֹא שָׁתָה. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם
 שְׂנֵהָנָה מִהוּי הַהוּא. וְאַף עַל גַּב שְׂיַרְד
 מִשָּׁם, וְהָאוֹר הַהוּא לֹא יֵרֵד עִמּוֹ, לֹא הָיוּ
 יְכוּלִים לְהַסְתַּפֵּל בְּפָנָי מִשָּׁה מִמָּה
 שְׂהַסְתַּפֵּל בְּרֵאשׁוֹנָה כְּשֶׁהָיָה שָׁם,
 וְנִשְׁאָרוּ פָּנָיו מְאִירִים בְּשִׁמְשׁ הַזֶּה.

סְטָה רַבִּי אֶלְעָזָר לְעַרְבּוֹ, וְהֵם הֲלָכּוּ
 אַחֲרָיו לְלוּתוֹ לְדַרְבּוֹ שְׁלֹשָׁה מִילִין.

כָּל עֲלָמָא. וְכָל חַד מִתְעַבב הַהוּא שְׁיַעוּרָא
 דְּאִתְיָהִיב לִיה מִן מְאָרִיחַ. וְכַד אֲשָׁלִים הַהוּא
 רְקִיעָא הַהוּא שְׁיַעוּרָא, אֶתְחַדֵּשׁ בְּעֲלָמָא פְתִגְמִין
 טַבִּין רַבְרַבִּין סְגִיִּין.

וְחֻשְׁבִּין בְּדַעְתֵּיהוּ אֵינוֹן טַפְשָׁאֵי דְלָבָא,
 דְּבַסְחָרְנוּתָא דְהַהוּא רְקִיעָא אֶתְעַבִּיד
 דָּא. וְלֹא כֶּךָ הוּא. דְּהָא כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא, מִחֲדָשׁ
 קוּדְשָׁא בְרִיד הוּא מַצְפָּרָא עַד רַמְשָׁא, פְתִגְמִין
 עִילָאִין רַבְרַבִּין וְתַקִּיפִין, וְזַמְנִין דְּאֲשָׁלִים הַהוּא
 רְקִיעָא מִטְלָנוּהִי, וְיַעֲרַע בְּעֲלָמָא גְזִירַת מְלָכָא
 עִילָאָה, וְחֻשְׁבִּין טַפְשֵׁי לָבָא, דְּבַגְיָנִיה דְּהַהוּא
 רְקִיעָא הוּהּ, וְטַעֲיִין לְבָהוֹן בְּטַפְשׁוּתָא.

וְעַבֵּד קוּדְשָׁא בְרִיד הוּא לְהַהוּא רְקִיעָא רְבִיעָאָה,
 וְאַנְח בֵּיה שְׁמֵשָׁא, וְאַסְחַר כָּל עֲלָמָא

לשון הקודש

הוא, שְׁהַרִי כָּל יוֹם וְיוֹם מִחֲדָשׁ הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא מִבְּקָר עַד עָרֵב דְּבָרִים עֲלִיוֹנִים
 גְּדוּלִים וְחֻזְקִים, וְלַפְעָמִים שְׁמֵשׁ שְׁלִים
 הַרְקִיעַ הַהוּא אֶת מַסְעוֹ, וְיַפְגֵּשׁ בְּעוֹלָם
 אֶת גְּזֵרַת הַמֶּלֶךְ הַעֲלִיּוֹן, וְחֻשְׁבִּים טַפְשֵׁי
 הַלֵּב שְׁבַגְלַל הַרְקִיעַ הַהוּא זֶה הָיָה,
 וְטוּעִים בְּלָבָם בְּטַפְשׁוּת.

וְעֲשָׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַרְקִיעַ

רְקִיעִים שְׁנוּסְעִים לְמַסְעֵיהֶם וְסוּבְבִים אֶת
 כָּל הָעוֹלָם, וְכָל אֶחָד מִתְעַבֵּב אוֹתוֹ
 הַשְׁעוּר שְׁנַתֵּן לוֹ מְאָדוּנוֹ, וְכַשְׁמִשְׁלִים
 הַרְקִיעַ הַהוּא אֶת הַשְׁעוּר הַהוּא,
 מִתְחַדְּשִׁים בְּעוֹלָם דְּבָרִים טוֹבִים גְּדוּלִים
 וְרַבִּים.

וְחֻשְׁבִּים בְּדַעְתָּם אוֹתָם טַפְשֵׁי הַלֵּב,
 שְׁמִסְבּוֹב הַרְקִיעַ הַהוּא זֶה נַעֲשֶׂה, וְלֹא כֶּךָ

בְּעֵידָנִין וְזִמְנִין לְתוֹעֵלְתָא דְעָלְמָא לְבְנֵי נֶשְׂאָ. וְתָנָא
בְּמִתְנִיתָא דִּידָן, תְּלַת מָאָה וְאַרְבַּעִין מִשְׁקוּפִין,
אָזִיל שְׂמֵשָׁא, סָלִיק וְנַחֲתִית בְּעֵידָנִין וְזִמְנִין.

וְאָזִיל וְשָׂרֵי, מִמִּשְׁקוּפָא דְמִזְרְתָא, מִהֵהוּא
מִשְׁקוּפָא דְאִתְקַרֵי גִוְגָה, וְאָזִיל
בְּסַגְלָלוּתָא, עַד דְמָטָא לְמִשְׁקוּפָא דְאִתְקַרֵי
קַרְבוּסָא. בְּדִין אָזִיל לְסִיפֵי דְצַפּוֹן, שִׁיתָא יְרַחֵי, עַד
דְמָטָא לְמִשְׁקוּפָא דְזַהְרָא, וְאָזִיל שִׁיתָא יְרַחֵי,
לְאַשְׁלָמָא שְׂתָא לְתוֹעֵלְתָא דְבְרִיתָא, לְמַעַבְד
זְרוּעָא וְחֻצָּא.

הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית ח כב) עַד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ
זֶרַע וְקָצִיר וְקָר וְחֹם וְקִיץ וְחֹרֶף.
וּבְאַשְׁלָמוֹתֶיהָ לְצַד דְרוֹם, לְפִי שׁוּבָא דְאַרְעָא,
קָצִיר וְחֹם וְקִיץ. וּבְאַשְׁלָמוֹתֶיהָ לְסִיפֵי צַפּוֹן

לשון הקודש

לְסוּף הַצַּפּוֹן שֵׁשָׁה חֲדָשִׁים, עַד שְׂמֵינֵע
לְחִלוֹן שְׁזוּהַר, וְהוּלְךָ שֵׁשָׁה חֲדָשִׁים
לְהַשְׁלִים שָׁנָה לְתוֹעֵלַת הַבְּרִיּוֹת, לְעִשׂוֹת
זְרִיעָה וְקָצִירָה.

זֶהוּ שְׂכַתוּב (בראשית ח) עַד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ
זֶרַע וְקָצִיר וְקָר וְחֹם וְקִיץ וְחֹרֶף.
וּבְהַשְׁלָמָתוֹ לְצַד הַדְּרוֹם, לְפִי יִשׁוּב
הָאָרֶץ, קָצִיר וְחֹם וְקִיץ. וּבְהַשְׁלָמָתוֹ לְסוּף
הַצַּפּוֹן – זֶרַע, קָר וְחֹרֶף. וְהַכֹּל לְפִי יִשׁוּב

הַרְבִּיעֵי הַהוּא, וְהַנִּיחַ בּוֹ אֶת הַשֶּׁמֶשׁ,
וּמְסוּבָב אֶת כָּל הָעוֹלָם בְּעֵדָנִים וְזִמְנִים
לְתוֹעֵלַת שָׁל הָעוֹלָם לְבְנֵי הָאָדָם. וְלְמַדְנוּ
בְּמִשְׁנָה שְׁלָנוּ, שְׁלֹשׁ מְאוֹת וְאַרְבַּעִים
חִלּוֹנוֹת הוּלְךָ הַשֶּׁמֶשׁ, עוֹלָה וְיוֹרֵד
בְּעֵדָנִים וְזִמְנִים.

וְהוּלְךָ וּמִתְחִיל מִחִלוֹן הַמִּזְרְתָא, מְאוֹתוֹ
הַחִלוֹן שְׁנַקְרָא גִוְגָה, וְהוּלְךָ בְּעִגּוּל עַד
שְׂמֵינֵע לְחִלוֹן שְׁנַקְרָא קַרְבוּסָא. אִזּוּ הוּלְךָ

זָרַע. קוֹר. וְחֹרֶף. וְכֹלֵא לְפִיּוֹם יִישׁוּבֵא דְאַרְעָא,
בְּדִקְאֶמְרֵן. וּבְהַאי גִּוּוּנָא מִמָּשׁ, כְּמָא דְמִשְׁתַּמְשִׁין
בְּנֵי נָשָׂא לְהַאי נְהוּרָא דְהַאי רְקִיעָא, כְּדִין כָּל
חִילֵי שְׂמִיָּא מִשְׁתַּמְשִׁין לְנְהוּרָא דְרְקִיעָא, דְעַל
רִישׁ חֵיזְתָּא.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, מְאֵרֵת, לָמָּה חָסֵר וִי"ו. אָמַר
לֵיהּ, עַל מַה דְאַמְרֵן בְּקִדְמִיתָא, דְלֹא
נְהִירוּתִיה שְׁלִים. דְלִית נְהִירוּתִיה בְּרַמָּה דְמִקְבֵּל
כְּתֵד חוּטָא בְּתַר כּוּתְלָא, מִתְהוּא נְהִירוּתָא דְלַעִילָא.

וּבְגִין דָּא לֹא אֶתְקַרֵי נְהִירוּתָא שְׁלִימָתָא, וְלֹא
יָאוּת לְאַתְקַרֵי שְׁלִימָתָא, אֶלָּא הֵהוּא
נְהוּרָא דְאַתְקַרֵי (דְנִיָּאֵל ב כב) וְנְהוּרָא עֲמִיה שְׂרָא.
וְהֵהוּא דְאַתְגִּיז לְצְדִיקָא, הוּא חַד מִשְׁתִּין אֶלְפִין
וְשַׁבְעִין וְחָמֵשׁ חוּלְקִין, מִנְהִירוּתָא דְשָׂרֵי עִם

לשון הקודש

ההוא שלמעה.

וּבְגִלל זה לא נקרא אור שלם, ולא ראוי
לְהַקְרָא שְׁלֵם אֶלָּא אוֹתוֹ הָאוּר שְׁנַקְרָא
וְהָאוּר עֲמוּ שׁוּרָה. וְהֵהוּא שְׁנַגְנֵנוּ לְצְדִיקִים
הוּא אַחַד מִשְׁשִׁים אֶלְפִים וְשַׁבְעִים
וְחַמְשָׁה חֻלְקִים מִן הָאוּר שְׁשׁוּרָה עִם
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאוּר הַשְּׁמֶשׁ הוּא
אַחַד מִשְׁשִׁים אֶלְפִים וְשַׁבְעִים וְחַמְשָׁה

הָאוּר, כְּמוֹ שְׁאֶמְרֵנוּ. וּבְגִין הוּא מִמָּשׁ,
כְּמוֹ שְׁמִשְׁתַּמְשִׁים בְּנֵי אָדָם בְּאוּר הַרְקִיעַ
הַזֶּה, אִז כָּל אֲבֹאוֹת הַשָּׁמַיִם מִשְׁתַּמְשִׁים
בְּאוּר הַרְקִיעַ שְׁעַל רֹאשׁ הַחַיּוֹת.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, מְאֵרֵת, לָמָּה חָסֵר וִי"ו?
אָמַר לוֹ, עַל מַה שְׁאֶמְרֵנוּ בְּרֵאשׁוּנָה,
שְׂאִין אוּרוֹ שְׁלֵם, שְׂאִין אוּרוֹ רַק מַה
שְׁמִקְבֵּל כְּחוּט אַחַד אַחַר הַכְּתָל מִן הָאוּר

קוֹדֶשָׁא בְּרִידָא הוּא. וְנִהְיִירֻתָא דְשִׁמְשָׁא הוּא חַד
 מִשְׁתִּין אֶלְפִין וְשִׁבְעִין וְחֲמִשׁ חוֹלְקִין, מִנְהִירוֹתָא
 דְגִנְיִז לְצַדִּיקָא לְעֵלְמָא דְאֲתִי. וְעַל בְּדִין לֹא
 אֶתְקֵרִי נִהִירוֹתָא שְׁלִימָתָא הֵיא נִהִירוֹתָא דְשִׁמְשָׁא,
 וְלֹא יֵאוֹת לְאֶתְקֵרִי.

וְלְפִיכָךְ אָמַר קוֹדֶשָׁא בְּרִידָא הוּא, לֹא תִקְשִׁי לְכוּ,
 דְכְתִיב מְאֹרֹת, וְלֹא שְׁלִים. דְאֵנָּה לֹא
 עֲבָדִית לֵיהּ, אֶלְא לְמַה דְכְתִיב, לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ.
 לְשִׁמְשָׁא לְבְנֵי אֶרֶעָא, וְדִי לְכוּ לְבְנֵי אֶרֶעָא,
 לְבוֹעִינָא דָּא לְשִׁמְשָׁא לְכוּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וּמַה נִּהוּרָא זְעִירָא דָּא, לֹא
 יִכְלִין בְּנֵי נָשָׂא לְאַסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, נִהוּרִיתָא
 דְגִנְיִז לְצַדִּיקָא עַל אַחַת בְּמַה וּבְמַה. אָמַר רַבִּי
 אֲבָהוּ, וְכָל שְׁכֵן נִהִירוֹתָא דְבוֹעִינָא דְשָׂרֵי קַמִּי
 מְלַבָּא עֵילָאָה.

לשון הקודש

לְשִׁמְשָׁא אֶת בְּנֵי הָאָרֶץ, וְדִי לְכֶם לְבְנֵי
 הָאָרֶץ לְמֵאוֹר הַזֶּה שִׁישְׁמֵשׁ אֶתְכֶם.
 אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וּמַה הָאוֹר הַקָּטָן הַזֶּה
 לֹא יְכוּלִים בְּנֵי אָדָם לְהַסְתַּכְּלָא בּוֹ, הָאוֹר
 הַגָּנוּז לְצַדִּיקִים עַל אַחַת בְּמַה וּבְמַה.
 אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, וְכָל שְׁכֵן הָאוֹר שֶׁל
 הַמֵּאוֹר שְׁשׁוּרָה לְפָנַי הַמְּלַךְ הָעֵלְיוֹן.

חֲלָקִים מִן הָאוֹר הַגָּנוּז לְצַדִּיקִים לְעוֹלָם
 הַבָּא. וְעַל כֵּן לֹא נִקְרָא אוֹר שְׁלָם הָאוֹר
 הַזֶּה שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ, וְלֹא רְאוּי לְהִקְרָא.
 וְלְפִיכָךְ אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא
 יִקְשֶׁה לְכֶם שְׁכָתוּב מְאֹרֹת וְלֹא שְׁלָם,
 שְׂאֵנִי לֹא עֲשִׂיתִי אוֹתוֹ, אֶלְא לְמַה
 שְׁכָתוּב (בראשית א) לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ,

אָתָּא לְנִשְׁקָא יְדִיה דְּרַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר כְּעַן
 יִדְעָנָא, דִּי בְּקוּשְׁטָא הָאֵי מְאֵרַת חָסֵר,
 וְיָאוּת לֹא לְמַהוּי חָסֵר יִתִּיר מֵהָאֵי. אָמַר וּוִי לְעֵלְמָא
 כִּד תַּפּוּק מִיְהִי, דְּעַד יוֹמָא דָּא שְׂאִילָנָא דָּא, וְלֹא
 אֲשַׁכְּחָנָא עֵיקְרָא דְּמִילְתָּא, כִּר כְּעַן. הֵהוּא אֹרְחָא
 דְּנִפְקַת בֵּיה, יְהֵא סִימָנָא ^(דף כ ע"ב) דְּבִרְכָה לִי, עַל
 דְּעָרְעִית לָךְ.

יְתִיב עַמִּיה תְּלָתִין יוֹמִין, וְאוּלִיף כָּל סַפְקָא
 וְקוּשְׁטָא דְּהָזָה לִיה, וְאוּלִיף לִיה שְׁתֵּין טַעְמֵי
 בְּפִרְשָׁתָא דְּבְרֵאשִׁית. וְאִזְל לְאוּרְחִיה.

אֲשַׁכַּח לְרַבִּי חֲזִיא, אָמַר לִיה כְּמָטוּ מִינְךָ רַבִּי
 אַבְהוּ, דְּאֶטְעוּם מֵהֵהוּא מְתִיקָא דְּדוּבְשָׂא,
 דְּאִמְצִית מְגִזְרַת קְדִישִׁין עֵילָאִין. אָמַר לִיה,
 חֲרָרְתָּא דְּאִפִּיקוּתָא, וְסוּבְתָא דְּדוּבְשָׂא, לֹא
 מְתִישְׁבִי כְּחֲדָא. וְאַף עַל פִּי כִּן אוּלִיף לִיה.

לשון הקודש

שְׁפַנְשְׁתִּי אוֹתָךְ.

יִשְׁבַּע עִמּוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים, וְלִמַּד כָּל סַפְקָא
 וְקוּשְׁטָא שְׁהִי לֹא, וְלִמַּד אוֹתוֹ שְׁשִׁים
 טַעְמִים בְּפִרְשַׁת בְּרֵאשִׁית. הִלְךְ לְדַרְכוֹ.
 מְצָא אֵת רַבִּי חֲזִיא. אָמַר לֹא, כְּבִנְקֻשָׁה
 מִמֶּךָ רַבִּי אַבְהוּ, שְׂאֶטְעוּם מֵאוֹתָהּ
 הַמְתִּיקוֹת שֶׁל הַדְּבַשׁ שְׂמַצִּית מְגִזְרַת

כָּא לְנִשְׁקָא אֵת יְדוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר,
 כְּעַת יִדְעָתִי שְׂבִיבָמַת הַמְּאֵרַת הַזֶּה חָסֵר,
 וְרָאוּי לֹא לְהִיּוֹת חָסֵר יוֹתֵר מִזֶּה. אָמַר, אוּי
 לְעוֹלָם כְּשֶׁתִּצָּא מִמֶּנּוּ, שְׂעַד הַיּוֹם הַזֶּה
 שְׂאֵלְתִי עַל זֶה, וְלֹא מְעַאֲתִי אֵת עַקְר
 הַדְּבַר, רַק עֲכָשׁוּ. אוֹתָהּ הַדְּרֹךְ שְׂנִיצָאֵת
 בֵּה, תְּהִיָּה סִימָן שֶׁל בְּרָכָה לִי עַל

בָּכָה ר' חֵיָא וְאָמַר, נְדִירְנָא עָלַי, דְּעַד דְּאֹלִיף
 קָמִי מְאָרִיחוֹן דְּמִתְנִיתָא עִלְאָה, לָא
 אִיתִיב הָבָא. יְתִיב תַּמָּן תְּרִיסַר שָׁנִין, כִּד אָתָא
 קְאָרוּ לִיה ר' חֵיָא רַבָּה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִזְר
 גְּנוּז לְצַדִּיקוּא לְעֵתִיד לָבָא, תְּהוּא דְהוּא גְּנוּז.
 הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים כז יא) אִזְר יִצְחָק לְצַדִּיק
 וּלְיִשְׂרָאֵל לֵב שִׂמְחָה.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת. ר' פִּנְחָס פָּתַח בְּהַאי
 קָרָא (שה"ש ג יא) צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן
 בַּמִּלֶּךְ שְׁלֹמֹה בְּעֶטְרָה שְׁעֶטְרָה לֹו אָמוּ. אָמַר רַבִּי
 פִּנְחָס, חֲזַרְנוּ עַל הַתּוֹרָה כּוּלָא, וְלֹא אֲשַׁכְּחֵן עֶטְרָה
 דְּעֶבְרַת בֵּת שֶׁבַע לְשְׁלֹמֹה. כְּעֵן אֵית לְמִימַר, הַאי
 דְּאָמַר רַבִּי יִצְחָק מַאי צְאִינָה וּרְאִינָה, תְּהוּא לִיה
 לְמִיכְתָּב בָּאוּ וּרְאוּ. מַאי צְאִינָה.

לשון הקודש

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת (בראשית א). רַבִּי
 פִּנְחָס פָּתַח בַּפְּסוּק הַזֶּה (שיר א) צְאִינָה
 וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמִּלֶּךְ שְׁלֹמֹה בְּעֶטְרָה
 שְׁעֶטְרָה לֹו אָמוּ. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, חֲזַרְנוּ
 עַל כָּל הַתּוֹרָה וְלֹא מְצָאנוּ עֶטְרָה
 שְׁעֶטְרָה בֵּת שֶׁבַע לְשְׁלֹמֹה. כְּעֵן יֵשׁ
 לוֹמַר, זֶה שְׁאָמַר רַבִּי יִצְחָק מַה זֶה צְאִינָה
 וּרְאִינָה, הִיָּה לוֹ לְכַתֵּב בָּאוּ וּרְאוּ, מַה זֶה
 צְאִינָה?

קְדוּשִׁים עֲלִינוּנִים. אָמַר לוֹ, חֲרִיזוֹת דְּקָל
 שְׁאִין בְּהֵן פְּרוֹת וּסְבִיאוֹת הַדְּבִשׁ אִין
 מִתִּישְׁבִּים יַחַד. וְאָף עַל פִּי בֵן לְמֹד אוֹתוֹ.
בָּכָה רַבִּי חֵיָא וְאָמַר, נְדִירְתִי עָלַי, שְׁעַד
 שְׁאֵלְמֹד לְפָנֵי בְּעָלֵי הַמְּשֻׁנָּה הַעֲלִינוּנָה, לֹא
 אִשְׁב כָּאֵן. יֵשׁב שְׁמֵ שְׁתִּים עֶשְׂרֵה שָׁנִים.
 כְּשֶׁבָא, קָרְאוּ לוֹ רַבִּי חֵיָא הַגָּדוֹל. אָמַר
 רַבִּי יִצְחָק, הָאִזְר הַגְּנוּז לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד
 לָבָא, אוֹתוֹ שְׁהוּא גְּנוּז. זְהוּ שְׁכֶתוּב (תהלים
 cx) אִזְר יִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל לֵב שִׂמְחָה.

אָלֵא אָמַר רַבִּי יִצְחָק, פְּסוּקָא דָּא, דְּאִתְקַרֵי עַל
 אֵינוֹן וּפְאִין דְּנַפְקוּ מִן עֲלְמָא דִּין, וְאִתְקַבְּרוּ
 בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא דִּישְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,
 וְדְנַפְקַת נְשַׁמְתָּהוֹן תַּמָּן. וְעֵתִידָהּ בֵּית קוֹל לְאִתְעָרָא
 בְּכָל צִיּוֹנָא וְצִיּוֹנָא דְּבִתֵּי קַבְרֵי, וְאִמְרָה צִיּוֹנָה
 וּרְאִינָה, פּוֹקוּ מִתַּחַת בְּלִיאֹתָא דְּעַפְרָא, וְאִתְעָרוּ
 מִשְׁנַתְכוֹן. בְּנוֹת צִיּוֹן: פְּמָה דְּאִתְ אָמַר, (מ"ב כג יז) מָה
 הַצִּיּוֹן הַלֵּז.

אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, וּפְאִין אַתּוֹן צַדִּיקָא לְמַחְמֵי
 בְּזִיּוּא יִקְרָא עֲלָאָה דְּמִלְכָּא קַדִּישָׁא,
 דְּשִׁלְמָא כּוֹלָא דִּילִיָּהּ. וּבְאִיזָה זְכוּתָא, בְּשִׁבִיל
 עֲטָרָה שְׁעֵטְרָה לוֹ אָמוֹ, בְּדִיל הֵהוּא בְּתָרָא,
 דְּאִכְתְּרוּ לִיהּ צַדִּיקָא בְּמִלֵּי דְּאוּרִייתָא בְּעֲלְמָא
 דִּין. אָמַר רַבִּי אֶבְהוּ, אָמוֹ, וּמָהוּ אָמוֹ. וְאִיזָהוּ אָם

לשון הקודש

בְּנוֹת צִיּוֹן – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים ב' כג) מָה
 הַצִּיּוֹן הַלֵּז.

אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, וּפְאִים אַתֶּם הַצַּדִּיקִים
 לְרֵאוֹת אֵת זֵיו הַכְּבוֹד הַעֲלִיּוֹן שֶׁל הַמַּלְאָךְ
 הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהַשְּׁלוֹם בְּלוֹ שָׁלוֹ, וּבְאִיזוֹ זְכוּת?
 בְּשִׁבִיל הַעֲטָרָה שְׁעֵטְרָה לוֹ אָמוֹ, בְּשִׁבִיל
 אוֹתוֹ הַכֶּתֶר שֶׁהַכְּתִירוֹ אוֹתוֹ הַצַּדִּיקִים
 בְּדַבְרֵי תוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה. אָמַר רַבִּי

אָלֵא, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַפְּסוּק הַזֶּה
 שֶׁנֶּקְרָא עַל אוֹתָם הַצַּדִּיקִים שֶׁיָּצְאוּ מִן
 הָעוֹלָם הַזֶּה וְנִקְבְּרוּ בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל
 הַקְּדוֹשָׁה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְשִׁינְעָאָה
 נְשַׁמְתָּם שָׁם. וְעֵתִידָהּ בֵּית קוֹל לְהַעִיר
 בְּכָל צִיּוֹן וְצִיּוֹן שֶׁל בְּתֵי הַקְּבֵרוֹת,
 וְאוֹמְרֵת: צִיּוֹנָה וּרְאִינָה, צְאוּ מִתַּחַת
 רַקְבּוֹנוֹת הָעֶפֶר וְהִתְעוֹרְרוּ מִשְׁנַתְכֶם.

שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֵלֹהֵי צַדִּיקִים שֶׁהֵם אִם
תִּירוּעָה לוֹ.

בַּיּוֹם תְּתוּנָתוֹ, תְּתַנּוֹת דָּא מִמָּאן הוּא. אָמַר רַבִּי
פְּנִיחָס, מִתְּהוּא אִם, תְּתוּנָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אִם
שָׁלוֹ. מִהוּ תְּתוּנָתוֹ בְּיוֹמָא דְּכַשְׁרָן לְמַעְבַּד פִּיקוּדֵי
אוֹרֵייתָא, דִּיהוּא חֲדוּתָא דְּצַדִּיקָא. וְאִמְתִּי כַּשְׁרָן.
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִתְּלִיסַר שָׁנִין וְלַעֲיָלָא, דִּיהוּא
יוֹמָא חוֹבְתָא עַל צַדִּיקָא לְמִיעְבַּד חֲדוּתָא דְּלִפְּא,
כִּיּוֹמָא דְּסָלִיק לְחוּפָּה. וּבְגִין הַהוּא זְכוּתָא, עֲתִיד
קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַתְעָרָא לְהוּ וְלַעֲבָרָא כְּרוּזָא
קְדָמֵיהוֹן בְּחֲדוּתָהּ, צַאֲיָנָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, תָּא שְׁמַע, יְהִי מְאֵרַת בְּרַקִּיעַ
הַשָּׁמַיִם, ר' יִצְחָק אָמַר, כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא מְתִיחַ אֶת הַמִּתִּים, וְיַעֲבֹר כְּרוּזָא עַל כָּל צִיּוֹנָא

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִשְׁלַשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים
וּמַעְלָה, שָׁאוֹתוֹ הַיּוֹם חוֹבָה עַל הַצַּדִּיקִים
לַעֲשׂוֹת שְׂמִחַת הַלֵּב בַּיּוֹם שֶׁעוֹלָה לְחַפְּהָ,
וּמִשׁוּם אוֹתָהּ הַזְּכוּת עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְעוֹרֵר אוֹתָם וְלַהֲעֲבִיר כְּרוּז לְפָנֵיהֶם
בְּחֲדוּתָהּ: צַאֲיָנָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא תְּשַׁמַּע, יְהִי מְאֵרַת
בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם. רַבִּי יִצְחָק אָמַר,

אִפְהוּ, אִמּוֹ, וּמִהוּ? אִמּוֹ, וְאִיזְהוּ אִם שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? אֵלֹהֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם
אִמָּה תִירוּעָה לוֹ.

בַּיּוֹם תְּתַנּוֹתוֹ – הַתְּתַנּוֹת הַזוֹ מִמִּי הִיא?
אָמַר רַבִּי פְּנִיחָס, מִתְּהוּא הַהוּא, תְּתַנּוֹת שֶׁל
אוֹתוֹ הָאִם שָׁלוֹ. מִהוּ תְּתַנּוֹתוֹ? בַּיּוֹם
שֶׁהַכְּשָׁרוֹ לַעֲשׂוֹת אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה,
שֶׁהוּא שְׂמִחַת הַצַּדִּיקִים. וְאִמְתִּי הַכְּשָׁרוֹ?

וְצִיּוֹנָא. בֵּיהּ זְמַנָּא נְחִית הֵהִיא נִשְׁמַתָּא, בְּנִהוּרָא
 וּבּוֹצִינָא דִּינְהַר בְּנִהִירוּ רְקִיעָא דְשָׁמַיָא, עַל תְּהוּא
 גּוֹפָא דְאֵתְעַר מִן אֶרְעָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, יְהִי
 מְאֹרֹת בְּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. וְלָמָּה, לְהֵאִיר עַל הָאָרֶץ,
 עַל אוֹתוֹ הַגּוֹפּ הַיּוֹצֵא מִן הָאָרֶץ.

ר' אָבְהוּ אָמַר, זוּ הוּא זֶהַר הָרוּחַ, הַשּׁוֹרָה עַל
 הַגּוֹפּ לְהַחֲיוֹתוֹ, וְלְהֵאִיר אֶפְלוֹ. הָדָא הוּא
 דְכְּתִיב, יְהִי מְאֹרֹת בְּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. וְלָמָּה, לְהֵאִיר
 עַל הָאָרֶץ, עַל הַיּוֹצֵא מִן הָאָרֶץ, בְּדִקְאֻמְרָן.

ר' יְהוּדָה בֶּן פִּזִּי פִּנֵּעַ בֵּיהּ בְּרַב נַחֲמָן, אָמַר לֵיהּ
 אוֹתוֹ הָרוּחַ שְׁעֵתִיד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת
 בּוֹ הַמֵּתִים, מֵהוּ. אָמַר לֵיהּ, הוּא רוּחַ אֶסְפָּקְלָרְיָא
 שֶׁל מַעֲלָה, בְּאֶשֶׁר יִשְׁיֵנוּ בְּנֵי אָדָם הַדְּעוֹת הַנִּכְוָנוֹת.
 וְזִמְנָא לָן הָא. מִמָּה דְכְּתִיב, (יחזקאל לו ו) וְנָתַתִּי רוּחִי

לשון הקודש

עַל הַגּוֹפּ לְהַחֲיוֹתוֹ וְלְהֵאִיר אֶפְלוֹ. זֶהוּ
 שְׂכַתוּב יְהִי מְאֹרֹת בְּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם,
 וְלָמָּה? לְהֵאִיר עַל הָאָרֶץ, עַל הַיּוֹצֵא מִן
 הָאָרֶץ, כְּמוֹ שְׂאֻמְרָנוּ.

רַבִּי יְהוּדָה בֶּן פִּזִּי פִּנֵּשׁ אֶת רַב נַחֲמָן.
 אָמַר לוֹ, אוֹתָהּ הָרוּחַ שְׁעֵתִיד הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת בָּהּ אֶת הַמֵּתִים מֵהֵי?
 אָמַר לוֹ, הוּא רוּחַ הָאֶסְפָּקְלָרְיָא שֶׁל
 מַעֲלָה, בְּאֶשֶׁר יִשְׁיֵנוּ בְּנֵי אָדָם הַדְּעוֹת

כְּשֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְחִיָּה אֶת הַמֵּתִים
 וַיַּעֲבִיר בְּרוּז עַל כָּל צִיּוֹן וְצִיּוֹן, בְּאוֹתוֹ
 הַזְּמַן תִּרְדּ אוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה, כְּמוֹ הָאוּר
 וְהַמְאוּר שִׁיאִיר בְּאוּר שֶׁל רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם
 עַל אוֹתוֹ הַגּוֹפּ שִׁיתְעוֹרֵר מִן הָאָרֶץ. זֶהוּ
 שְׂכַתוּב יְהִי מְאֹרֹת בְּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם.
 וְלָמָּה? לְהֵאִיר עַל הָאָרֶץ, עַל אוֹתוֹ הַגּוֹפּ
 שִׁיוֹצֵא מִן הָאָרֶץ.

רַבִּי אָבְהוּ אָמַר, זֶהוּ זֶהַר הָרוּחַ הַשּׁוֹרָה

בָּכֶם וְחַיִּיתֶם. וְנָתַתִּי רוּחַ בְּכֶם לֹא נֹאמַר, אֱלֹא רוּחִי, אוֹתוֹ הִנְאָצַל מֵהָאֶסְפֶּקְלָרְיָא שְׁלִי. וְכָתִיב (שם לו) וְאֵת רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם, וְאַחַר כֵּן יִהְיֶה סִמְּן יָדוּעַ בְּעוֹלָם, הֲדָא הוּא דְכָתִיב, וְהָיוּ לְאֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וּשְׁנָיִם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֵׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ. ר' אֶבְהוּ פְתַח, (תהלים ח ה) מַה אָנוּשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ וּבֵן אָדָם כִּי תִפְקְדֵנוּ וְתִתְסַרְהוּ מִעַט מֵאֱלֹהִים. ר' תִּנְחוּם אָמַר, בְּשַׁעַה שְׂרָצָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָרוּא אֶת הָאָדָם, נִתְיַעֵץ עִם הַמַּלְאָכִים אוֹתָם הַסּוֹבְבִים אֶת כְּסָאוֹ, וְאָמַר לָהֶם נַעֲשֵׂה אָדָם. אָמְרוּ לוֹ, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם מַה טִּיבוּ שֶׁל אָדָם זֶה, מַה אָנוּשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ.

לשון הקודש

אָנוּשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ וּבֵן אָדָם כִּי תִפְקְדֵנוּ וְתִתְסַרְהוּ מִעַט מֵאֱלֹהִים. רַבִּי תִנְחוּם אָמַר, בְּשַׁעַה שְׂרָצָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָרוּא אֶת הָאָדָם, נִתְיַעֵץ עִם הַמַּלְאָכִים אוֹתָם הַסּוֹבְבִים אֶת כְּסָאוֹ, וְאָמַר לָהֶם נַעֲשֵׂה אָדָם. אָמְרוּ לוֹ: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, מַה טִּיבוּ שֶׁל אָדָם זֶה, מַה אָנוּשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ?

הַנְּכוֹנוֹת. וּמִנֵּינן לָנוּ זֶה? מִמַּה שְׂכָתוּב (יחזקאל לו) וְנָתַתִּי רוּחִי בְּכֶם וְחַיִּיתֶם. לֹא נֹאמַר וְנָתַתִּי רוּחַ בְּכֶם, אֱלֹא רוּחִי, אוֹתוֹ הִנְאָצַל מֵהָאֶסְפֶּקְלָרְיָא שְׁלִי, וְכָתוּב (שם) וְאֵת רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם, וְאַחַר כֵּן יִהְיֶה סִמְּן יָדוּעַ בְּעוֹלָם. זֶהוּ שְׂכָתוּב (בראשית א) וְהָיוּ לְאֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וּשְׁנָיִם. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֵׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ (בראשית א). רַבִּי אֶבְהוּ פְתַח, (תהלים ח) מַה

דָּבָר אַחֵר נַעֲשֶׂה אָדָם, ר' בּוּטָא בְּשֵׁם ר' בּוּ אָמַר,
חֲזַרְנוּ עַל כָּל הַתּוֹרָה כּוֹלָה, וְלֹא מְצִינוּ
שְׁנַתִּיעֵץ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם הַמַּלְאָכִים לְעוֹלָם,
עַל שׁוֹם דָּבָר מִכָּל מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת.

וְעוֹד מְצִינוּ שְׂאִין לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה שְׂמִשְׁיָנִים
לְדַעְתּוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּכְשֶׁהֵם
רְצִים לְהִשְׁיֵג, מִיַּד חוֹזְרִים לְאַחֹר מִהַשְּׁגָתָם, כְּהַרְיֵן
קַנְבוּסָא דְקוֹנָאֲרִי, דְּפָרַח וְחוֹזֵר לְדוּךְ דְּשָׂאֲרִי. כִּף
הֵם, עַד שֶׁחֹזְרִים וְאוֹמְרִים (יחזקאל ג יב) בְּרוּךְ כְּבוֹד
ה' מִמְּקוֹמוֹ.

וְעוֹד אָמַר רַבִּי בּוּטָא, מְצִינוּ שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּרָא אֹר הָרְאשׁוֹן, וּבְרָא מְזֵה הָאֹר שְׂאָר
הַמְּשֻׁמָּשִׁים שְׁלוֹ. אִם הָאֹר הָרְאשׁוֹן שֶׁנִּבְרָא
בְּתַחֲלָה, לֹא נִתְיַעַץ עִמּוֹ, כְּשֶׁרְצָה לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ
שְׂאָר צְבָאוֹתָיו, כָּל שְׁכָן וְכָל שְׁכָן אָדָם לְהַכֵּל דָּמָה.

לשון הקודש

מִהַשְּׁגָתָם, כְּמוֹ עוֹף הַנִּקְרָא קַנְבוּסָא
דְּקוֹנָאֲרִי הַזֶּה, שֶׁפּוֹרַח וְחוֹזֵר לְמְקוֹם
שֶׁהוּא שׁוֹרָה. כִּף הֵם, עַד שֶׁחֹזְרִים
וְאוֹמְרִים (יחזקאל א) בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ.

וְעוֹד אָמַר רַבִּי בּוּטָא, מְצִינוּ שֶׁהַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּרָא הָאֹר הָרְאשׁוֹן, וּבְרָא
מְזֵה הָאֹר שְׂאָר הַמְּשֻׁמָּשִׁים שְׁלוֹ. אִם
הָאֹר שֶׁנִּבְרָא בְּתַחֲלָה לֹא נִתְיַעַץ עִמּוֹ,

דָּבָר אַחֵר נַעֲשֶׂה אָדָם, רַבִּי בּוּטָא בְּשֵׁם
רַבִּי בּוּ אָמַר, חֲזַרְנוּ עַל כָּל הַתּוֹרָה כּוֹלָה
וְלֹא מְצִינוּ שְׁנַתִּיעֵץ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם
הַמַּלְאָכִים לְעוֹלָם עַל שׁוֹם דָּבָר מִכָּל מַה
שֶׁהוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת.

וְעוֹד מְצִינוּ, שְׂאִין לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה
שְׂמִשְׁיָנִים לְדַעְתּוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וּכְשֶׁהֵם רְצִים לְהִשְׁיֵג, מִיַּד חוֹזְרִים לְאַחֹר